СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 136. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 14-го ЧЕРВНЯ 1949. — No. 136. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 14, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

БОЛЬШЕВИЗМ В АМЕРИЦІ ЩЕЗАЄ—КЛАРК

Вашингтон, 12. червня. — Генеральний прокуратор Там С. Кларк стверджує, що кількість комуністів у Злучених Державах значно змаліла і що чужинні комуністи втікають з Америки всіми способами. Записки департаменту справедливости виявляють, що впродовж останніх трьох років кількість членів Комуністичної партії змаліла на одну третину. Комуністи вже не є тепер загрозою ні для уряду ні в політиці ні навіть у робітничих юніях. Комуністична сила була загрозою від 1933 року твердить Кларк. Большевики втиснулися тоді у всі ділянки прилюдного життя на великі розміри і створили небезпечну підривну силу. Одначе від часу, коли президент Труман обняв владу, уряд перестав допускати комуністів з закордону до Америки за виїмком тих, що приїздили як посли чи делегати совєтських країн.

Щоб виключити комуністичну небезпеку на майбутнє, ген. прокуратор домагається ухвалення законів, між ін. закону для покарання шпигів. Підставою для нового законодавства служать виияви в кількох протикомуністичних і шпигунських судових процесах, які вже відбуваються або відбудуться незабаром. — Оці справи обговорив Кларк у промові по радіо й ведійо.

КАЛІФОРНІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАКАЗАВ ПРОФЕСОРАМ СКЛАДАТИ ПРИСЯГУ ЛЬОЯЛЬНОСТИ.

Берклі, Каліфорнія. — Чотири тисячі професорів і адміністраційних урядовців університету Каліфорнія мають зложити присягу льояльности Злученим Державам вже від 1 липня б. р., як це виявив уряд університету. Формула присягл містить запевнення, що учитель не признає ані не є членом якоїсь організації, яка обстоює або навчає скинення уряду Злучених Держав насиллям або силою або взагалі неконституційними чи незаконними методами. Це зарядження буде передискутоване на зібранню академічного сенату. — Університет Каліфорнія нараховує під теперішню пору 48,000 студентів. Його перевищає кількасот студентами Каледж оф ди Сити оф Ню Йорк та університи оф Ню Йорк який нараховує 65,000 студентів.

ПРАЦІВНИКИ В АТОМОВІЙ ЛЯБОРАТОРІЇ ПРИЄДНУВАЛИ ЧЛЕНІВ ДО КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ.

Перед комісією неамериканських діянь ствердив під присягою Роберт Р. Дейвис, що Джованні Россі Ломаніц, заманив його комуністичної партії, коли вони оба були працівниками в атомічній ляборaторії університету Берклі, у Каліфорнії. Ломаніц є тепер асистентом професора в університеті Фиск, у Нешвил, Теннесі. Він слухав свідоцтва Дейвиса, одначе коли прийшла на нього черга, він не признався, що є комуністом.

ДОКУМЕНТИ СЛІДЧОЇ АГЕНЦІЇ ВИКАЗУЮТЬ ЗВЯЗОК МІЖ ОФІЦИРАМИ И ШПИГАМИ.

У документі, який на домагання оборони Джудити Коплон передало судові Федеральне Фюро Інвестигацій, находиться записка про звязки деяких вищих офіцирів армії зі совєтськими шпигами з Енкаведе.

МОЛОДШИЙ ВАГНЕР КАНДИДАТОМ НА ПОСАДНИКА НЮ ЙОРКУ.

Роберт Ф. Вагнер Молодший, син сенатора Вагнера, прийняв кандидатуру на посадника міста Ню Йорку з доручення демократичної організації Фер Діл. Молодший Вагнер є предсідником міської Комісії Плянування. Теперішній посадник, Вилійем О'Двайер, який має за собою знамениту минувшину, рішуче відмовився кандидувати вдруге, хоча після його першої заяви створився комітет для спонукання його до відкликання заяви.

ФУНДАЦІЯ МЕЛОНА ДАРУВАЛА ЧОТИРИ МІЛЬЙОНИ ДЛЯ ДВОХ КАЛЕДЖІВ.

Університет Єйл у Ню Гейвен, у стейті Конетикат та жіночий Каледж у Пуґкіпсі, в стейті Ню Йорк, оприлюднюють, що Олд Домініон Фавндейшен, на чолі якої стоїть Пол Мелон, син небіжчика більйонера Андрія Мелона, дістала з цієї фундації по два мільйони долярів на наукові цілі. Університет Єйл вжиє цих грошей на поширення психіятричного проводу для студентів, а Васар Каледж заложить окрему фундацію для поступу в вихованню. — Алфред Р. Слон дарував від себе мільйон долярів на Технологічний Інститут Масачусетс.

ДІСТАЛИ СВІДКІВ ВБИВСТВА ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА.

Ню Йорк. — Після ціломісячного пошукування цілої сотні поліційних агентів знайдено в пятницю минулого тижня трьох свідків, які бачили вбивство Вилйема Лорія, спеціяльного організатора Міжнародної Юнії Жіночого Одягу. Свідків придержано в міськім арешті, щоб захоронити їх перед пімстою ґенґстерів. Імена свідків такі: Семюел Блументал, Мартін Шерман і Дж. Френкел. Вони кажуть, що бачили як убивник упхав ніж у спину Лорія, коли він розмовляв по телефоні в будці дня 9 травня.

ПАНІ ЧЕМБЕРС ЯК СВІДОК ПРОТИ ГІССА.

Перед федеральним судом у Ню Йорку складала свідоцтво в справі Алджера Гісса пані Чемберс, жінка Витакера Чемберса, головного урядового свідка. Вона потвердила зізнання свого чоловіка, тільки розповіла більше подробиць з приватного життя родини своїх колишніх приятелів. Чемберс був посередником між совєтськими шпигами й нельояльними урядовцями департаменту стейту під час війни, а до таких урядовців він зараховував Гісса. Гісс під присягою заявив, що не знає нічого про цю справу. Пані Чемберс признала, що вона прихильно відносилася до комуністів.

ПРЕЗИДЕНТ СТРИМУЄ ТЕМПО В ПІДГОТОВІ ДО ВІЙНИ

Вашингтон, 12 червня. — На доручення з Білого Дому адміністрація переробляє плянування мобілізації в мирних часах для можливої війни. Тому президент не обстоюватиме негайні повновласті на випадок війни у конгресі. Це слідно з спокійної „демілітаризації" Ради Ресурсів Краєвої Безпеки, з якої відправлено 100 урядовців на загальне число 400.

Дехто звязує ці зарядження з напрямом промови президента Трумана, виголошеної в суботу 11 червня на відкриттю Пропамятного Парку в Литл Рак, у стейті Арканзо, в честь вояків, що згинули у світових війнах. Тоді президент сказав, що сила світового комунізму вже припинена, одначе остеріг, що треба дальше стояти на сторожі світового миру й свободи. Тому президент домагався повного річного приділу для діяння Пляну Маршала, який, на його думку, став підставою для відбудови Европи і припинення комуністичного походу.

У своїй промові президент коротко пригадав на засади закордонної політики Злучених Держав за свого урядування й заповів, що в найближчій майбутності Америка допоможе іншим країнам світу розбудувати свою економію до такого ступня, щоб їхній життєвий стандард дорівнював життєвій стопі Злучених Держав.

ОПРИЛЮДНЯТЬ РОЗМІРИ СВІТОВОГО КОМУНІСТИЧНОГО ШПИГУНСТВА

Вашингтон. — Комісія неамериканських діянь палати репрезентантів приступить до оприлюднення матеріялів для виявлення розмірів комуністичного шпигунства, веденого за спонукою Совєтів. Комісія твердить, що всесвітній комунізм почав шпигунську працю в Злучених Державах і Великобританії ще в 1922 році.

УКРАЇНСЬКА РЕЛІГІЙНА МАНІФЕСТАЦІЯ В НЮ ЙОРКУ

Старанням оо. Василіян з українсько-католицької церкви св. Юрія в Ню Йорку зорганізовано в неділю 12 червня релігійну маніфестацію на більші розміри для вшанування золотого ювілею священства Папи Пія XII. Маніфестаційний похід почався в год. 3 пополудні при Сьомій вулиці, а в ньому взяли участь братства й товариства, які організуються при цій парафії. Крім чисто церковних організацій взяли участь теж відділи У. Н. Союзу, Провидіння, українські скавтові організації хлопців і дівчат, а на переді йшла оркестра св. Юрія, якій проводили дівчата в барвних одягах. Загалом узяло в маніфестації участь яких 2,000 осіб. Перейшовши Другою Евеню, Чотирнадцятою Вулицею, Евеню „А" і Сьомою вулицею, похід розвязався на шкільній площі при Шостій вулиці, де при спеціяльно уладженім престолі відправив молебень о. мітрат Антін Лотович. Патріотичну проповідь виголосив о. протоігумен М. Марків, ЧСВВ, який виявив, що напрестольний образ Богоматері був присланий від Святого Отця з Риму і він походить з часів гетьмана Івана Мазепи. Вона має бути приміщена в манастирі оо. Василіян в Довсоні. Свято покінчено благословенням для українського народу.

УКРАЇНЕЦЬ АКТИВНИМ УЧАСНИКОМ КОНВЕНЦІЇ РОТАРІЇВ.

Ню Йорк, 13. червня. — Вчора тут почалася вже 40-ва з черги міжнародна конвенція Клюбів Ротаріїв, відомої міжнародної добродійної організації. В конвенції, цьогорічним гаслом якої є світовий мир і порозуміння, бере участь около 20,000 осіб з 50 країн. Вчора відбулася тільки реєстрація, а властиві наради почнуться сьогодні. На конвенції виступить генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй, Тригве Лі. Активним учасником цеї міжнародної конвенції є редактор „Свободи", д-р Лука Мишуга, член Клюбу Ротаріїв в Джерзі Ситі. На конвенції він є членом Прийомного Комітету для закордонної преси.

ЗАІНКОРПОРУВАЛИ ФУНДАЦІЮ ҐАНДІ

Ню Йорк. — Верховний Суд Південної Частини Стейту Ню Йорк одобрив корпорацію Пропамятної Фундації Магатми Ґанді, яка має на меті пропагувати ідеали релігійного гіндуського лідера і дбати про культурне зближення Злучених Держав і Індії.

ГЕН. МЕКАРТУР ПРО СОВЄТСЬКУ ДВОЛИЧНІСТЬ

Токіо, 13. червня. — Союзницький верховний командант в Японії, ген. Доґлес МекАртур, виступив сьогодні з обвинуванням проти Совєтів за поширювання безпорядків в Японії та за дволичну демаґоґію їхньої пропаганди. Ген. МекАртур, відповідаючи на листа совєтського команданта, ген. Кузьми Дерев'янка, в справі уявленого гноблення американцями „робітничого руху в Японії", стверджує: „Через дволичність облудної оборони основних людських прав з одного боку та індеференцію в справі звільнення японських воєнних полонених з другого боку, говорення про більші свободи для японських робітників і рівночасно совєтська практика експлуатації тих робітників є жахливим прикладом непослідовної совєтської демаґоґії". Ген. МекАртур в дальшому обвинувачує Совєтів та робить їх відповідальними за демаґоґічне поширюванная безпорядків серед „звичайно порядного японського суспільства".

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ В ОБОРОНІ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ.

Прага, 13. червня. — Після засуду кардинала Міндсенті в Мадярщині, єпископа Степінаца в Юґославії та інших представників Католицької Церкви за залізною заслоною, чехословацький архиєпископ Йосеф Беран став тепер головним оборонцем цеї Церкви перед большевизмом. Перед кількома днями комуністичний уряд Чехословаччини створив окрему проти-католицьку „Католицьку Акцію" з виразним завданням боротьби проти прав Католицької Церкви. Єпископ Беран тепер засудив цю акцію та закликає духовенство і вірних до її бойкоту.

СКИТАЛЬЦІ „ПОВІСИЛИ" СТАЛІНА

Ганав, Німеччина, 13. червня. (А.П.). — В цьому німецькому місті в американській зоні відбулася минулої суботи велика політична демонстрація, в якій взяло около 4,000 втікачів з України та Балтійських країн і які протестували проти большевицького терору в їх батьківщинах. Під час демонстрації учасники символічно повісили картонову куклу Сталіна. На прапорах і транспарентах вони мали написи, в роді: „Мільйони гинуть в Сталінських концентраційних таборах"; „Домагаємося суду над Сталіном та його співзлочинцями"; „Чому повісили Рібентропа і не повісили Молотова?" і т. п. В резолюціях демонстранти закликають Організацію Об'єднаних Націй та західні демократії, щоб вони допомогли Україні, Литві, Латвії та Естонії визволитися з-під савєтської тиранії. Демонстрацію закінчено американським гимном.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЯК ЖЕНИТЬСЯ З НІМЕЦЬКОЮ ПРИНЦЕСОЮ.

Лянґен, Німеччина, 13. червня. (А.П.) — Дня 21-го червня має відбутися церемонія одруження бувшого офіцера Американської Армії, Клайда Ґерріса з Тексас, з внучкою німецького кайзера Вільгельма, з іменами: Сесілія Вікторія Анастазія Зита Тира Аделяйда Гогенцолерн.

МОЛОДІ ПРЕДСТАВНИКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В ДЖЕРЗІ СИТІ ВРУЧИЛИ З.У.А.Д.КОМІТЕТОВІ ЧЕК НА $1,000.

Филаделфія, 13. червня. — Минулої суботи відбулися наради Екзекутиви ЗУАДКомітету, під час яких в бюрах Комітету зголосилися молоді представники української громади в Джерзі Ситі та вручили Екзекутиві чек на $1,000, як вклад цеї громади на рятунково-допомогову акцію. Чек передали особисто голова новоствореного Об'єднаного Комітету Українських Організацій міста Джерзі Ситі, Джордж Тизьо, та англійський секретар цього Комітету, Михайло Басевич. При цій нагоді вони оглянули влаштування Комітету та познайомилися з працею в його центральному бюрі. Дж. Тизьо і М. Басевич, це народжені вже в Америці молоді і активні, а тепер провідні члени української громади в Джерзі Ситі.

„МИРОВИЙ НАСТУП" ПІД ЗНАКОМ МАРСА.

Стокгольм, 13-го червня. — Розреклямований Совєтами облудний „мировий наступ" йде впарі з інтензивною совєтською підготовкою до війни. Втікачі з Балтійських та інших підсовєтських країн стверджують, що крім господарської воєнної підготовки Совєтів, там до такого „мирового наступу" поспішно приготовляється і армію.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЗАКІНЧЕННЯ КОНФЕРЕНЦІЇ В ПАРИЖІ

Париж, 13. червня. — Міністри закордонних справ чотирьох великодержав відбули вчора таємні наради, предметом яких була справа закінчення цеї конференції так, щоби — як це висловився один зі західних представників — „кожний вийшов з неї з лицем", не зважаючи на її очевидний неуспіх. Совєтський представник мав долучитися до цего намагання, що цілком зрозуміле, бо це власне Совєти цю конференцію поставили за передумову перервання бльокади Берліна і опісля головно з їх вини міністри не могли дійти до жадного позитивного рішення в жадній з обговорюваних справ. Конференція мала б закінчитися вже, імовірно, в найблищий четвер, а лице її учасників мала б рятувати постанова, що сама конференція буде тільки „відрочена", натомість залишаться комісії специялістів, що розроблюватимуть проєкти мирових договорів з Австрією і Німеччиною. Рівночасно мали б бути встановлені кінцеві рішення щодо перервання бльокади Берліна, яка повинна була бути перервана ще заки конференція зачалася, а яка практично діє і досі. Єдиним конкретним результатом дотеперішніх нарад міністрів є тільки висновок, що політичні противорічності між Сходом і Заходом є до тої міри „хронічні", що їх взагалі не можна розв'язати. З другого боку, конференція дала причину шукати нових можливостей співжиття в існуючих обставинах. Міністри погодилися, що сьогодні вони не відбудуть своєї сесії, щоби дати Вишинському можність порозумітися з Кремлем в поодинаких справах, які ще мають бути обговорені перед відроченням нарад.

КОМУНІСТИ ПРОТИ ВИСТАВКИ АВСТРІЙСЬКИХ МИСТЕЦЬКИХ СКАРБІВ В АМЕРИЦІ.

Відень, 13 червня. — Австрійський уряд дозволив на влаштування вистав найкращих австрійських мистецьких скарбів в чотирьох містах Злучених Держав: у Вашинґтоні, в Ню Йорку, Шикаґо і Сен Франсиско. Це дуже не подобалося совєтським і австрійським комуністам, які почали тепер сильний ґалас проти цього, мовляв, Америка, подібно як Англія, „ґрабують" мистецькі скарби якнебуть залежних від них країн. На виставці будуть праці світово-славних майстрів, як Рубенс, Ван Дайк, Веласкес, Вермеєр та інші. Ці самі твори вже були виставлені в Лондоні, Парижі, Брюселі, Стокгольмі та в столицях інших европейських країн.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА ЗІРВАЛА ТОРГОВЕЛЬНІ ПЕРЕГОВОРИ З ЮГОСЛАВІЄЮ.

Прага, 13 червня. — Чехословацький комуністичний уряд офіціяльно повідомив про зірвання торговельних переговорів зі збунтованих проти Москви югославським урядом маршала Тіта. При цьому виявляється, що господарські стосунки між обома країнами практично були перервані вже раніше. Тим самим Чехословаччина формально долучилася до країн Комінформу в їх господарських санкціях проти Югославії.

„МЕРТВА ТОЧКА" ТЕЖ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В БЕРЛІНІ.

Берлін, 13 червня. — Совєтське намагання задержати в своїх руках повну контролю транпорту зі Заходу до Берліна стало причиною „мертвої точки" теж в нарадах чотирьох командантів Берліна. Виконуючи доручення зібраних на конференції в Парижі міністрів закордонних справ, щоби ці наради були закінчені найпізніше до сьогодні, представники військових управлінь відбули вчора сім-годинну конференцію, але не потрапили вирішити ані одної справи.

ВІДБУЛИСЯ ВИБОРИ В ТРІЄСТІ.

Тріест, 13 червня. — Вчора в цьому місті відбулися перші за останніх 25 років демократичні вибори до міського управління. Вибори відбулися під наглядом американських і британських окупаційних властей і в них, згідно з тимчасовим обчисленням, взяло участь около 80% всіх управнених голосувати. Не зважаючи на сильну передвиборчу кампанію між 12 комуністичними і проти-комуністичними партіями, що брали участь у виборах, голосування було спокійне та в повному порядку. Окупаційні власті пильнували, щоби всі демократичні свободи були при виборах вповні збережені. Вислід голосування докищо невідомий.

ЮГОСЛАВІЯ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОМІНФОРМУ.

Бєлґрад, 13 червня. — Закордонні кореспонденти з подивом підкреслюють „тотальну" боротьбу Югославії проти керованого Москвою Комінформу, зокрема проти совєтських господарських санкцій, наложених на Югославію за її бунт проти безоглядного послуху Москві.

ДЕ ҐОЛЬ ПРИЧИНОЮ ЧЕРГОВОГО РОЗКОЛУ В УРЯДОВІЙ КОАЛІЦІЇ.

Париж, 13 червня. Генерал Шарль де Ґоль та його політичний рух стали вчора причиною чергового розколу в урядовій партійній коаліції. Союз демократичного і соціялістичного рухів спротиву видав постанову, забороняючи своїм членам належати або брати участь в активности партії де Ґоля, в наслідок чого цілий ряд визначних членів Союзу, зокрема партія Плевіна, що має двох державних секретарів в теперішньому уряді, виступили зі Союзу.

АКЦІЯ МОСКВИ ПРОТИ МУЗУЛМАНСЬКОЇ РЕЛІГІЇ.

Москва, 13 червня. — Рівночасно зі своєю війною проти католицизму в країнах своїх сателітів, Москва в останньому відкрила проти-релігійний „другий фронт" проти Музулманів. Це виявляється з останніх публікацій, що гостро виступають проти мусулманської релігії, закидуючи їй, що в її практиках зберігається багато шкідливих „февдальних пересудів".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДИКТАТУРА ЛУЇСА

Джан Л. Луїс, президент „Юнайтед Майн Воркерс", візвав майнерів мягкого й твердого вугілля занехати впродовж цього тижня працю в майнах. Цей поклик, який є на ділі нічим іншим, а тільки диктатом. Луїс назвав „коротким періодом стабілізаційної нечинности".

Бундючний та амбітний Луїс, не зважаючи на свої старі літа, пробує на всі способи грати першу скрипку в робітничім русі. Хоче, щоб його імя далі виділо раз-у-раз на перших сторінках газет та було предметом не тільки новинок, але й вступних статтей, в яких розчовпували б з трудом, що в нього на думці, як треба розуміти загадочні слова його заряджень.

Луїс добре знає, що значить наказати майнерам „страйкувати", не придержуючись законних вимог. За цю науку заплатила дорого майнерська юнія, заплатив за це й сам Луїс, хоч покищо не знати, чи зо своєї власної кишені. Мимоходом кажучи ця судова кара така мала, що її легко міг би Луїс заплатити з приходів одного року, що їх має з юнії, а які виносять кільканадцять тисяч долярів. Та хоч президент Труман та суд Луїса дечого навчили, його природи не змінили. Тепер він не „страйкує", а проголошує „Меморіел Пірод", щоб заставити майнерів довший час не робити, або „Пірод оф інекшен". Що станеться, як мине той останній „період", що він тепер проголосив, покищо ніхто не знає. Є тільки поважні познаки, що це протягнеться довше, аж до часу, поки не мине речинець обовязуючого тепер контракту, а як не буде нового контракту, то майни будуть замкнені, бо згідно з традицією майнери в таких випадках не працюють.

Новий поступок Луїса стрінувся з осудом навіть самих робітничих провідників. Як знаємо, президент Труман є завзятим противником існуючого робітничого закону Тефта-Гартлі. Він є за поворотом до закону Вагнера, а як це не можливе, то за цілковитою ревізією теперішнього закону. На такому самому становищі стоять провідники двох найбільших робітничих юній, Американської Федерації Праці та Конгресу Індустріяльних Організацій, себто Вилієм Грін та Филип Морей. Одначе виявляється, що через того роду робітничих диктаторів як Джан Луїс, повстала навіть у цьому новому конгресі велика опозиція до зміни закону Тефта-Гартлі, якої домагаються президент Труман та робітничі юнії. Якраз тепер рішається доля зміни цього закону й в такому рішальному моменті Луїс змушує своїм самовільним покликом 450,000 майнерів покидати роботу. Гіршої прислуги він уже не міг зробити загальній робітничій справі, бо своїм поступком він дав реакційним елеметам нову зброю.

Луїс вважає Гріна та Морея „зрадниками" робітничої справи за те, що вони пішли на уступки і погодились, що президент матиме право перебрати кожну промисловість і нею керувати, коли вона буде під загрозою такого страйку, що загрожує безпеці цілої країни. Старий лис добре відчув, що це є звернене проти нього. Не було б диктатури Луїса, не було б і цеї пропозиції, бо ж президент держави і без цього має широкі права, коли йдеться про загрозу безпеці цілої країни. Вже цей один приклад вказує, яким великим шкідником є нині Луїс в загально-робітничому русі. Його диктаторське поведення спинює добути в конгресі ревізію таких постанов закону Тефта-Гартлі, які юнійні проводи вважають противробітничими, а які тепер зачинають сильно обороняти ті, що були за зміну, а тепер є проти неї, бо озлоблені й налякані поступками таких юнійних диктаторів як Луїс.

СВІТЛА І ТІНІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ АКЦІЇ

V.

Наведені вже в попередніх статтях загальні інформації про „світла і тіні" переселенчої акції хотілося б ще показати бодай на кількох конкретних прикладах.

Цитований вже раніше балтиморський „Ди Івнінг Сан" повідомив, що стейтова Переселенча Комісія на останньому таємному засіданні розглядала точно 16 зажалень від фармерів про втечу спроваджених ними робітників. Ми поінформовані про стан справи, але вона ще ведеться і тому залишімо її до іншої нагоди. Хочемо тільки звернути увагу, що Комісія серйозно розглядає можливість депортації назад до Европи всіх тих, що їм фармері протягом передбаченних законом двох років відтягнуть свої завірення. ЗУАДКомітет обороняє справи як може, але вся оборона і всі запевнення на маймутнє на ніщо не здадуться, якщо подібні випадки порушування зобов'язань будуть продовжуватися.

Перед нами копії ні більше ні менше тільки точно десятьох листів в справі спровадженої до цеї країни української скитальчої родини Г-к. Ця сім'я приїхала, здається, в місяці березні на завірення Мр. Дж. В. Б., що є членом сільсько-господарського факультету на Університеті Мізурі та рівночасно директором т. зв. „Агріколчурел Екстеншен Сервіс", що є головним урядом фармерських робіт в стейті та якій підлягають всі місцеві агенції з цеї важливої господарської ділянки. Мр. Б. сам має фарму біля Мінесоти і — як це виходить з одного з його листів — він „нід ей менаджер фор май фарм преті бедлі" та що він має „ей гуд джаб фор ди райт мен". Сім'я приїхала і якщо мова мати деякі вигляди, то це насамперед на фармі Мр. Б. Але пішла переписка і в дні 20-го березня Мр. Б. одержав листа від Мр. П. з Міннеаполіс, Міннесота, в якому цей признається до новоприбулих Г-ків, пише розпачливо, як це Г-ки на фармі скучають без церкви і українських людей, як їм зле і взагалі. У висліді п. П. обіцяє, що він новим імігрантам запевнить всі благодаті, яких він чомусь не запевнив їм, як вони ще були на скитальщині, та закликає Мр. Б., щоб той відступив спроваджену сім'ю до нього, їх кревняка. Мр. Б. відписує п. П. довгого листа, вияснює що де і як та чому та заявляє, що в цій справі він порадиться з д-р Галаном зі ЗУАДКомітету. І справді він пересилає д-рові Галнанові всі копії листів та радиться. Д-р Галан відписує, що це справа чисто людського порядку, яка вже з Комітетом не має жадного відношення і тому Мр. Б. хай робить, як вважає за відповідне. Мр. Б. знову пише і наостанці сім'ю Г-ків відпускає, а в листі до д-ра Галана висловлює глибокий жаль з того приводу, бо Г-ків він полюбив та у з'язку з ними складав собі всілякі свої фармерські пляни. На місце Г-ків він рівночасно замовляє собі з Европи іншу скитальчу сім'ю, яка після деякого часу до нього приїздить. Але в міжчасі проходить цілий ряд інших листів в справі сім'ї Г-ків, які опинилися не в домі п. П., але вже на іншій фармі і сусіди за них пишуть, як то „Г-ки є „вері вері ангепі" та який то вони зробили „вері, вері біг мистейк", що залишили фарму гостинного Мр. Б., який цей їх „онкел" нелюдяний був до них, як то вони опинилися в інших обставинах і як то вони дуже-дуже просять Мр. Б., щоб їх знову прийняв.

Голова ходором ходить, читаючи те все і ми вже волімо не передавати того, що дальше написав добрячий Мр. Б., що має контролю фармерських робіт цілого стейту Мізурі. Додамо, що це не одинокий випадок в тому стейті і питаємо: чи та до якої міри можна ще розраховувати на успіх переселенчої акції до того стейту?

Таких і подібних та на всі відміни інших випадків, що кидають тінь на цілу переселенчу акцію, ми могли б навести вже багато більше. Включно до такого, як на засіданні Переселенчої Комісії у Вашингтоні відчитувано одного листа, в якому пишеться, приблизно, так: я не є фармер, але я приїхав як фармер. Вже тут, в Америці, мовляв, мені казали, аби я не говорив, що я не є фармер, але виконував перебрані обов'язки передбачені і т. д. Але я думаю, що то є вільна країна... і т. д.

Інший випадок: В Бостоні вже від приблизно двох років влаштувався і живе один новий імігрант. Перед кількома днями приїжджає на його завірення одна сім'я зі скитальщини. Припадок хотів, що сім'я приїхала до Ню Йорку і до свого спонсора в Бостоні зголосилася вночі. Але він, що п'ять днів наперед одержав від ЗУАДКомітету телеграму про приїзд тих людей і опісля вже з Ню Йорку ще одну телеграму, що вони вже в дорозі до Бостону, не вважав за відповідне якнебудь зареагувати на ці повідомлення, натомість як новоприбулі зголосилися до нього, він їх серед ночі викинув за двері і взагалі не хотів з ними мати нічого до діла. Куди ж дітись новоприбулим в цілком новій країні та без будь-яких засобів? Пішли на залізничу станцію і там ними заопікувалася стейтова поліція. Пішли телефони в рух і хоча справа ще не цілком вияснена, припускається факт, що цей сам спонсор виставив завірення для своїх рідних чи знайомих і по всяких правдоподібностях переслав їх в щонайменше двох копіях через різні Комітети. Представництво ЗУАДКомітету в Европі могло ствердити, що люди, для яких завірення надіслано, вже є в процесі імміграційного полагоджування і тоді використано зайві вже завірення для рятунку інших українців, бо ж годі подумати, що їх влаштований вже в цій країні чоловік викине за двері. Крім того, навіть якщоб він ними не міг заопікуватися, то на це є Комітет, місцевий чи центральний, але викидати людей на вулицю?!

Ще інший випадок: Ню Йорк Таймс з 9-го червня приніс вістку, що Комісія у Вашингтоні та в стейті провірює таємницю успіхів в спроваджуванні нових імігрантів о. Желехівським в Провіденс, Р. Ай., що досі спровадив вже 30 осіб, ще 30 сподіється в найближчому часі, але зі спроваджених тільки двох мас затруднення. В чому діло? О. Желехівський справді виявив найкращу волю та найдобріше серце для рятунку українців з европейської скитальщини. І теж було б тільки людським бажанням, щоби про це знали та брали собі за приклад інші люди. Тільки це все повинно йти в парі з цілим рядом інших справ, що можуть запевнити успіх. Бо от до отця-добродія прийшов кореспондент, навіть відфотографував та взагалі заінтересувався інтересною справою. Як же дасте собі раду з усіми людьми, реверенд фадер? — питає кореспондент. Отець не може нахвалитись своїми гостями. Всі порядні, чесні, до роботи охочі і за кожну роботу візьмуться, яка тільки трапиться. Більше таких людей нам до Америки... І все в порядку. Кореспондент пішов, але подорозі нагадав собі, що то люди ще заки прийдуть, вже повинні мати запевнену роботу. На що ж бо і завірення законом придумано. І з того зачалося. А тепер ведеться слідство.

Звичайно, було б не тільки не точно, але і несправедливо звертати увагу на тіні переселенчої акції тільки по одному, чи в двох напрямках. Ті тіни, та ще й які, трапляються теж і між фармерами і в інших випадках. На них звернемо увагу в чергових статтях, бо вважаємо, що тільки повне вияснення та обговорення справи допоможе ці тіні розвіяти і ще більше скріпити світла, які доведуть до повного успіху цього благородного переселенчого діла.

Микола Чубатий.

Українське громадське життя та демократія

Недавно приїхав до Америки один визначний громадський діяч, якого публична опінія в Европі вважала за одного із найбільше талановитих українців на еміграції. Цей громадський діяч у гурті провідних американських українців стрінувшися віч-у-віч з практикою американської демократії, прийшов до переконання, що всім українцям треба вчитися практичної демократії для використування у свому політичному життю.

Чи це може розуміти так, що український нарід не є демократичний? Ні, це ж загально відоме, що український нарід є може найбільш демократичний нарід в Европі. Український нарід не має серед своїх членів капіталістів, майже не мав февдальних поміщиків, отже був клясово вирівнаний, як ніякий нарід в Европі. Український нарід самою своєю соціяльною структурою є народом з економічною демократією. Інтерес людини все серед українців на першому місці.

Український нарід постійно визначався толерантністю і мабуть небагато було народів у світі, в яких по принятію християнства була б широка толерантність з одного боку для старого поганства, а з другого для інших вір. Український нарід має уже з природи релігійну толерантність.

В українському народі все стояло високо теж і пошанування людської гідности, деколи може аж до пересади витончене, що є причиною відомої серед українців образливости за дійсні чи мнимі обиди особистої чести.

В старій Україні від передісторичних часів виробився був звичай всі важніші справи піддавати під обради загалу і всякі публичні постанови мусіли бути виявом волі більшости населення. Чи згадаємо ми про нарада вчасно історичних „старійших родів", чи дещо пізніші віча княжівської, а згодом козацької доби, чи згадаємо про так звані „копні суди", себто громадські суди, які часто окупанти лишали як автономічний привилей громади, то все то вказує, що демократія у всіх своїх проявах життя була органічною властністю українського народу.

І нині немає властиво поміж українським народом політичної групи чи організації — від монархістів гетьманців до націоналістів і соціялістів лівих чи правих, що в своїй основі — не була би справді демократичною політичною групою. Одначе одного бракує українській громадськости всіх груп без вимку, теж і тим, що себе постійно афішують як демократичні, як і тим, що рідше у них слово демократія на устах, — а саме **демократичної практики у щоденному громадському життю.** І не диво, бо ця практика не могла витворитися ні під царським російським режимом, ні під теперішним советським, ні під пів-диктаторським польським чи мадярським. Кожен крок громадянства був стисло стережений політичною владою, а вияв демократичної природи українських мас все вважався за злочин супроти влади кожноразового окупанта.

Серед всіх українців демократів по національній традиції, немає демократичної практики щоденного життя, яку набувається тільки живучи в державах демократичної свободи, якими, хочби для прикладу, є дві великі англосаські демократії. А наслідок того є такий, що маємо заколоти серед громадянства, бо люди не вміють розвязувати своїх внутрішних труднощів та різниць поглядів демократичним процесом, як то кажуть в Америці.

Оці думки насуваються під враженням останніх подій серед української еміграції в Німеччині, Великій Британії та лихих відгомонів, які ці події спричиняють навіть за океаном.

Основою демократії кожної громадської групи є засада більшости. Раз одна група здобуває більшість своїм організаційним талантом, чи хоч би конюнктуральним хитрунством, так добута таким чином більшість дає їй право вести провід установ до нової вияви волі загалу. Противна група, що програла при виборах, мусить розуміти, що громадські установи та хвилева управа, це дві окремі справи. Установа мусить бути збережена, хоч вибрана управа може змінятися. Опозиція повинна витягнути науку зі своєї поразки і доложити всіх зусиль, щоб побідну більшість відповідним переконанням мас і волею тих мас відсунути від влади за рік чи два, коли прийдуть наступні вибори.

Правда, часом навіть побідна більшість може не мати за собою поголовної більшости громадянства, одначе це вина опозиції, що вона не вміла своїх прихильників змобілізувати та пхнути байдужих до голосування в свою користь. Поразка повинна бути наукою для опозиції як на терені установи знов дійти до проводу.

Натомість не є демократичним способом, щоб переможена чи невдоволена партія звалила установу та виходячи з неї закладала другу конкуренційну. Це є ребелія, а не демократія. Вихід з загально-національної установи це тільки доказ, що українське громадянство на еміграції не є одним національним організмом на чужині та немає тому для нього надрядности загально національних уставов понад груповість чи інтересами партії.

Розбивання єдности це марні риси нашої історії, що в давнині вели могутню київську українську імперію до розпорошення, а пізніше козацьку державу до упадку. Природним наслідком виходу одної групи зі загально національної установи є байдужність більшої частини громадянства для загальної справи, бо кому бажане встрявати в боротьбу партійних вожак.

Повчальним прикладом для наших земляків в Европі могли би бути вибори в Америці,

(Докінчення на стор. 3-тій)

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

49)

...Минуло коло року.

Якось старий із своїм послушником вирішили відвідати двох своїх співбратів, що перебували кілометрів за 15 від їхнього житла. Туди вони пішли рано-вранці, а повертатися додому довелося їм пізно ввечорі. Стомлені, в темряві, вони збилися із шляху і опинилися перед глибокою ущелиною, шириною до 70 метрів, і ще більшою глибиною. На дні її шумів гірський потік, а береги були стрімкі та скелясті. Вона відділяла наших пустельників від потрібної їм дороги, а щоб вийти на неї, треба було в темряві лісом обійти ущелину, що тягнулась на 1-1½ км., — зовсім непосильна для них праця. Постоявши якийсь час у роздумуванні, старий, звертаючись до послушника, несподівано сказав:

— Іди, Ігнатій, за мною — в ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь!

Старий, осінивши себе, а потім і ущелину, хресним знаменням, спокійним рухом пішов... над нею, ніби якимось невидимим мостом... Послушник із страхом та зачаруванням стояв на березі і очам своїм не вірив. Потім він схилив коліна та в упокореному мовчанні поклонився старому, що віддходив. Потім, через кілька хвилин, послушник почув його ласкавий голос з другого берега:

— Коли так, Ігнатій, ти йди навколо, а я піду додому.

...Пройшов ще якийсь час. Старий почав помічати, що Ігнатій став кудись відлучатися, чого з ним раніше не було. На це він не звернув особливої уваги, думаючи, що послушник ішов в гори на молитву. Але коли монахи Дранденського монастиря, за 80 кілометрів від їхнього житла, розповіли пустельникові про те, що Ігнатій в такий то час бував у них у храмі (цими ж днями він був і в себе дома), — старий спонукав Ігнатія розповісти про свої незвичайні пригоди. Виявилося, що в певні часи до Ігнатія, який молився, підлітала вогненна колісниця, підхоплювала його і заносила в Дранди. Після богослужень ця ж колісниця забирала його назад у гори. Такі явища відбувалися кілька разів.

Старий, вислухавши оповідання Ігнатія і, в ім'я послушенства, заборонив йому надалі користуватися цією колісницею.

Більше вона не з'являлася.

Через рік старий помер, а ще через рік Ігнатія арештувало ГПУ та перевело до найближчої сільради, де його і розстріляли.

Перед розстрілом відбувся цікавий діялог між чекістом та Ігнатієм. Це відбувалося в приміщенні сільради, де допитували Ігнатія.

Чекіст говорив:

— Так от, громадянине, ви культурна людина, володієте трьома европейськими мовами, і, замість того, щоб творити щасливе комуністичне життя на землі, ви пішли в гори і пробули там даремно майже 10 років. Ви втікли від життя і від совєтської влади, але ми вас і там схопили.

Ігнатій мовчав.

— Ви, напевне, не знаєте навіть, хто це висить на стіні? — продовжував чекіст, вказуючи на портрет Леніна, що висів у сільраді.

Ігнатій поволі глянув на портрет і твердо відповів:

— Як же б не знав? — Знаю.

— Хто? — знову повторив чекіст.

— Антихрист! — спокійно відповів Ігнатій.

Відважна відповідь Ігнатія вразила присутніх катів, і його доля тут таки була вирішена.

Вночі його розстріляли.

— Невже це могло бути, що цей ваш старий міг ходити повітрям, та ще й над провалиям, а його послушник літав на вогненній колесниці? — недовірливо і обережно вставив один із слухачів, перебивши оповідача.

— А що ж тут такого дивного? — упевнено продовжував старий. — Хіба ви ніколи не чули про чуда індуських факірів, які не тільки ходили та літали над землею, але за одну хвилину вирощували на очах численних глядачів із зернятка цілу рослину з овочем на ній. При чому це було зафіксовано фотографією та перевірено хемічним аналізом складу цієї рослини. Про ці феномени знає кожна освічена людина, і я не буду розповідати вам про інших факірів, які, наприклад, оживали після сороковденного перебування в скляній скрині, засипаній двометровим шаром землі. Таким же історично усталеним фактом був блискавичний „переліт" маленької дівчинки відомого американського фізика Крукса до місцевости, що знаходилася за 2 кілометри від місця її розваг. Отже, коли ці феномени приймаються нами, як факти, то чому ж моє оповідання викликало у вас сумнів? Тим більше

(Продовження на стор. 4-тій)

М. Дурделла.

МАРА КОМУНІЗМУ

Частина II.

ГРУНТ, НА ЯКОМУ РОСТЕ КОМУНІЗМ.

1)

1. Підхід до справи.

Передумовою правильної розв'язки будь-якого питання є правильна метода розгляду даного питання. Головною справою в тій методі є зібрання всіх можливих фактів. Хемік, що формулює правила опирає їх обидвома ногами на фактах. В своїх дослідах він пильно стежить за фактами, не ігнорує ніякого нового явища, порівнює, оцінює, робить висновки ні на хвилю не вагаючись зробити протилежні до тих, що він їх держався ще перед годиною, якщо факти цього жадатимуть. Коперника не було би, як би це було ганьбою, гріхом чи нечестю відступити від старих правд, що показались брехнею. Коли він побачив на небі явища, яких не міг пояснити на підставі давньої „правди", що все крутиться довкруги землі, він без вагання, без страху проголошує нову правду, що не сонце довкруги землі, а земля довкруги сонця крутиться.

Щоби пізнати різницю між правдою і неправдою потрібно холодної розваги, холодного розуму. Кілька останніх десятиліть збочили від тої фундаментальної засади, що провідником на нашому життевому шляху може бути лише це, що є нащим найбільшим скарбом, що нас відрізняє від інших животин, наш інтелект. На його місце багато людей ставить щось „не розумове", або їхнім терміном „ірраціональне". Віддано першенство інстинктам - почуванням. Кажуть, що інстинкт, який жене людину до заспокоєння голоду, усунення холоду, або „по вченому", матеріяльні умовини чи то „буття" означує свідомість, значить, вирішує всі питання. На цьому світовідчуванні (справді тільки „відчуванні", бо опертому тільки на інстинктовому відучванні голоду) оперта комуністична диктатура. На інстинктах та почуваннях здібний демагог грає, як виртуоз на скрипці. Якщо почування рішає то тоді розкіш морду, яку почуває дегенерат, не є менш вартісна від радости матері з приведення на світ немовляти. А зачнеш доказувати, чому одне почування вище, а друге нижче, то вже розумієш, вже уводиш розум, як суддю, вчителя та вирішальний чинник.

Зрозуміло, чому якраз диктатори та їхні прихильники стараються здискредитувати інтелект, а увести на трон почування. Вони бояться інтелекту, як хвороби соняшного світла. Інтелект занотовує, памятає, порівнює, критикує, робить висновки безжалісні, справді тверді. Диктаторам цього не потрібно, бо це їхня смерть. І тому грають вони виключно на тих найнижчих інстинктах, на справі наживи без розбору яким коштом. Тільки холодний інтелект на підставі фактів може рішати не лиш питання хемії, астрономії але й у питаннях суспільного життя. Саме тут його потрібно якнайбільше, бо загрожують йому різні небезпеки, тягнуть його різні пристрасті сюди і туди.

Інстинкт, почування — це елементарна сила, як вода, як огонь, як електринча енергія; скерувати їх в правильне русло може тільки інтелект.

Як одиниця так і суспільство (що є сумою одиниць) має почування добрі і злі. Історія, це не історія боротьби кляс, а історія боротьби добрих почувань проти злих. Ні одна кляса не мала і не має монополю на добрі почування, тому ніяка кляса, як цілість не була і не є носієм поступу, цебто носієм добрих почувань. Ілюстрацію цього бачимо перед нашими очима: дії фашистівської та комуністичної диктатур. Як „аристократи" фашистівські, так і „аристократи" комуністичні (одні і другі відкинули інтелект як вирішальну силу) валялися і валяються у найнижчій гидоті даючи волю найнижчим інстинктам, почуванням.

Дух із своїм інтелектом освічує шлях, вказує, куди нам іти.

2. Комуністична диктатура, як психічна хвороба.

Злочинець, психічно хвора людина. У злодія чи вбивці психічні чинності не нормальні. Почування у нього звироднілі, інтелект притуплений, зведений до ролі служіння звироднілим інстинктом.

Комуністичні диктатори, як і всякі інші диктатори, це також психічно хворі люди. Хвороба ця в них виявляється в тому, що у них зникла різниця між добром і злом, між засобами добрими і злими, майже цілком таксамо, як це є в психіці первісного дикуна, що малощо різниться від хижої тварини.

Нехай ніхто не думає, що існує диктатура „пролетаріяту" в числі п'ять, чи десять, чи двадцять мільйонів над 150 мільйонами непролетаріяту. Як-би так було то і це була б диковина, але так не є і не може бути. Існує диктатура одного. Як казав французький король Людвик 14, „держава — це я", так може сказати і Сталін „диктатура пролетаріяту — це я". Це було і є ілюстровано перед нашими очима. Хто відважився мати іншу думку від диктатора, навіть ті, що стояли найближче престола, зникли. Значить — ділає не пролетаріят як цілість, а тільки кулак одного диктатора.

Політбюро це тільки прибічна рада диктатора, що її диктатор уживає не на те, щоби її ради слухали, а на те, щоби за її посередництвом передавати свої накази масам. З тої ради зникає кожний, що відважиться мати іншу думку від диктатора. Така сама роля цілої партії. Це платні виконавці (платні всякими привилеями) волі диктатора. Ще не трапилось, щоби Політбюро, Партія переголосували диктатора, як напр. американський конгрес переголосовує часом президента; зате на порядку денному „чистка" тих усіх, що хоч би в найменшій мірі виявили сумнів у правильності лінії вождя. На того вождя партія не має ніякого впливу, він при допомозі всього терористичного апарату держить в карбах як маси так і партію.

Це, що партійці добровільно виконують накази диктатора — безперечно багато з них в добрій вірі, що вони діють добре — свідчить тільки про широкі розміри цієї психічної суспільної хвороби, що огорнула країну диктатури.

Диктатор не перебирає в засобах для вдержання своєї диктатури, і очевидно найвірнішими його слугами є ті, що також не люблять перебирати в засобах. Знаний факт, що диктатор завжди опирається в першу чергу на тих, кого ми називаємо шумовинням. Найкращі енкаведисти чи гестапівці, найкращі й найсумлінніші, справді „стахановці" в ділі ліквідування жінок, чоловіків, старців і дітей чи то вистрілом в потилицю, чи то в газових камерах були і є викидьки суспільства, шумовиння, для яких вид спазмів пекельного терпіння і запах крови не важно чиєї — є вершком розкоші.

Верства злодіїв і вбивців складається з людей, що мають себе за найрозумніших у світі, за одиноких справжніх героїв. Про це кожний особисто може переконатись. У них особлива ментальність, особлива психіка, що не спосібна до видавання об'єктивного осуду на підставі неоспоримих фактів. Наука психольогії добре вже розібрала ці явища притуплених, анормальних функцій інтелекту, здичілих, нічим не здержуваних інстинктів, почувань.

Нехай комуністи не хвилюються, що я користаюся анальогією зі звичайними злочинцями в цілі вияснення явища комуністичної диктатури. Хвилювання справи не розв'яже. Краще слідкуйте цілком холоднокровно за моїм розумуванням, за моєю діягнозою хвороби, і збийте його таким же самим холодним розумуванням, як зможете.

Верства, чи, скажім, кляса звичайних злочинців виконує свої злочини з одною ціллю: наживи, і щоби ціль цю осягнути злочинець не перебирає в засобах. Це неперебирання в засобах є змістом його характеру. Цей характер, це сума найнижчих інстинктів та почувань. Для диктаторів рівнож всі засоби добрі. Скажете, у диктаторів інші цілі. Навіть якби це була правда, то ще ніхто не осягнув шляхетних цілей мерзкими засобами.

Але ж мерзкими засобами може послугуватись тільки мерзавець, а мерзавець ані не хоче, ані не може мати шляхотних цілей, хоч як-би він себе і інших в тому напрямі обдурював.

Українське громадське життя та демократія

(Докінчення зі стор. 2-гої).

от хочби останні президентські вибори. Чи несподівано переможений республиканець Дюї та представник американського Півдня Трумонд, різкий противник побідного Трумана, мали виступати зі Союзу Злучених Держав, або бодай revoltувати?

Другою засадою практичної демократії є пошанування думки та поглядів поконаної меншини. Побідна більшість при виборах мусить розуміти, що установа, яку вона хвилево дістала в свої руки, не перестає бути установою громадською. Побідна більшість стає тільки управителем установи на період до наступних виборів і нічо більше. Думка меншини у практичній демократії найкраще висловлена англійським поняттям „Опозиція Його Королівської Милости". Так само як побідна більшість вилонює зі себе Уряд Його Королівської Милости, так само поконана меншина стає опозицією на терені установи з надією колись знов дістати її управу у свої руки.

Річ природна, що такий стан можливий, коли практична демократія стане хлібом насущним побідної більшости та поконаної меншини. Можливе це тільки тоді, коли побідна більшість викаже великодушність побідника, а поконана меншина льояльність та „фер плей" щодо суперника. Відомо, що в Америці є звичай, що побідному противникови перший пересилає побажання з нагоди перемоги поконаний противник.

Такої практично демократичної шляхотности в українській міжгруповій боротьбі тимбільше потреба, що українці є недержавна нація і співпраця побідної більшости та поконаної меншини опирається тільки на добрій волі та вичуттю надрядности національного добра. Немає українська побідна більшість ані поліції, ані органів податкових, щоб змусити противника на якийсь час підпорядкуватися волі побідника. В недержавної нації все полягає тільки на добрій волі та розумінню надрядности інтересів нації понад інтереси групи чи партії.

На жаль серед українців багато ще браків практичного демократичного поступування. Навіть здавалося б, що відповідальні люди вище ставлять симпатії до осіб своєї групи, ніж інтерес громадської установи, досі добре заслуженої для українців на еміграції. Коли один, зрештою все конструктивний часопис, з нагоди кризи в двох центральних установах української еміграції в Німеччині та Великій Британії під адресою сецесіоністів пише статтю затитуловану „На Правильнім Шляху. Українці в Німеччині Організуються на Демократичних Засадах", то це тільки доказ, що нам дуже далеко ще до „демократичних засад" у практичному житті.

Нам ще все слід мати на увазі, що українці на еміграції сидять за столом перед екзамінаційною комісією опінії цілого світу і здають іспит зрілости українського народу на державну націю. Коли серед того розгару партійної боротьби сеніор українських політиків забувається так далеко, що своїх побідних партійних противників клеймить всім найгіршим тоталітаризмом, націзмом тощо, коли пригадує події недавної сумної української історії останніх десяти літ, та на свідка своєї партійної слушности кличе ізза гробу Великого Митрополита Андрея, то це є тільки доказом, як безвідповідальними стаються в теперішні критичні часи навіть старі політичні діячі, бо не жиють життям щоденної демократичної практики.

Українцям конечно потреба старі традиції демократичного народу доповнити практикою модерної демократії, що своїм конструктивним думанням та поступуванням зробила англосаські народи великими та свобідними націями.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Сейнт Луїс, Мо. — До збірки з Дня Матери додати: Василь Щупляк $5.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

"The Gift of Freedom" — „Дари Свободи"

Американський уряд видав недавно ілюстровану книжку на 150 сторінок, під назвою „Дари Свободи". Завдання тої книжки — познайомити робітників закордоном з економічними та духовними умовами, що сприяють добробуту американських робітників — як вдома, так і на праці.

У вступі читаємо: „Багато плутанини та непорозуміння існує поза Злученими Державами в питаннях соціяльного та економічного положення американських робітників. Байки про багатство для всіх перемішуються з пропагандою, що описує цю країну як таку, в якій невільники-робітники працюють на ненажерливих панів. Для поборювання байок про надмірне багатство, так само як і про „невільництво", в книжці подано звичайні, доступні до зрозуміння факти, на основі яких закордонний робітник зможе сам творити свою думку про те, що можна робити в умовах свободи і демократії. Книжка уникає вихвалювання американської соціяльної та економічної системи й признає „недомагання", але твердить, що американські помилки „заважають, але не стримують нашого поступу, ані не змінюють нашого напрямку".

У восьмім відділі книжки подано статистику праці, основи високого рівня життя робітника, зарібну платню, переведену на купчу силу за годину праці, заробітки робітничої родини, міркою яких є видатки на мешкання, харчування, одяг, розвагу, освіту, поїздки, медичну опіку. Подано огляд життя фармерських робітників соціяльного забезпечення під охороною демократичного уряду, історію робітничого руху в Америці. В останнім відділі є мова про горожанські свободи, про основні права і обовязки кождого американця.

Ось головні точки, про які згадано в книжці „Дари Свободи":

Пересічний американський робітник може тепер купити річей майже вдвічі більше за тижнову платню, ніж він міг купити трицять років тому, хоч тепер працює на яких 10 годин тижнево менше.

Типовим прикладом купчої сили зарібної платні робітника (за 1947 рік) міряної годинами праці, можуть бути слідуючі числа: робітник має працювати за один фунт хліба шість хвилин; фунт масла — сорок хвилин; фунт цукру — пять хвилин; кварту молока — девять хвилин; дозен яєць — 34 хвилин, пару чоловічих черевиків до праці — шість годин; ручне радіо — два дні; електричний холодильник — 22 дні; новий автомобіль — 140 днів.

В 1947 році один автомобіль (не рахуючи державних) та один телефон припадали на кождих 4 особи. В 1947 році одне радіо, або радіо-фонограф чи телевізія, куплених в додаток до старих, припадали на кожних 8 осіб. Ці обрахунки зроблено до загального числа населення.

За сім літ, кінчаючи квітнем 1947 року, кількість домів, занятих самими власниками, зросла від 44 до 55 відсотків. В книжці згадано, що „багато робітників має власні доми, але більшість живе в найманих помешкання".

В 1947 році, в американських містах (з населенням в 2,500 і більше) поверх 94 відсотків домів для винайму мали водопроводи; біля 79 відсотків — приватні ванни, біля 97 — електринче світло.

Число фармів, що мають електричне світло збільшилося на ких 300,000 річно; з водопроводами — біля 150,000 річно; з ваннами — біля 100,000 річно.

Обговорюючи робітничий рух в Злучених Державах, книжка вказує на слідуюче:

„Хоч американський робітник мало виявив зацікавлення революційними теоріями, проте він виявив себе завзятим борцем за інтереси своїх робітничих юній, робітництва взагалі та за зміцнення і поширення демократичного поступу..."

Книжку підготовлено — на вимогу департаменту державних справ — Бюром Статистики Праці, при державнім департаменті праці. Цю книжку мають поширювати закордоном відділи праці та інформації при американських амбасадах і місіях та в бібліотеках, утримуваних департаментом державних справ закордоном. Буде вона поширюватися і представниками робітництва при Адміністрації Економічної Співпраці в країнах, охоплених Пляном Маршала. Кажуть, що Конгрес Індустріяльних Організацій та Американська Федерація Праці підготовляють переклади цеї книжки на інші мови.

Загальна Рада.

Читайте українські книжки та часописи, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

ЗУАДК ДО НОВОПРИБУЛИХ

До всіх новоприбулих переселенців:

ЗУАДКомітет пригадує всім новоприбулим до Америки переселенцям, щоби при кожній зміні адреси сейчас подавали нову адресу до відома ЗУАД Комітету, а то в свойому власному інтересі. Є побажаним, щоб це робили всі новоприбулі українці - переселенці, без огляду на організацію, старанням якої вони приїхали.

Адреса ЗУАДКомітету є слідуюча:

United Ukrainian American Relief Committee, Inc.
45 De Long Bldg., 13th and Chestnut Sts.,
Philadelphia 7, Pa.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

25-літній Ювілей відділу У. Н. Союзу.

Дня 3 квітня ц. р. Тов. ім. Івана Франка, 226 від. У. Н. Союзу, святкувало 25-річний ювілей свого існування. Гарно глянути на салю, яка була виповнена по береги місцевими членами Союзу і запрошеними гістьми, що прибули недавно зо скитальщини, як і українцями взагалі. Свято-бенкет відчинив молитвою наш парох, о. Мирослав І. Мицишин. Після обіду п. Петро Бедзіс, один з молодшої генерації, привитав як господар свята в імені Відділу Союзу приявних і попросив до слова о. пароха, котрий, як член позамісцевого відділу У. Н. Союзу передав привіт від нього, бажаючи найкращих успіхів з нагоди цього ювілею не тільки на національному, але таксамо і на релігійно-церковному полі. Просив, щоб ми спільно працювали і взаїмно собі помагали, а головно, щоб між собою не ворогувати, а це вийде на славу Богові та принесе вдоволення нам самим і хосен українському народові.

Черговим промовцем був п. Н. Вільчинський, за ініціятивою котрого зорганізувався місцевий відділ Союзу в хаті Ігнатія Бабака, до котрого в той час вписалося 6 членів. Промовець згадав за труди, які треба було перенести, але сьогодня радіє, що може говорити до великого числа членів Союзу, бо його праця увінчалася бажаними успіхами. Відділ Союзу розвивається і далі росте.

Проф. Симон Гнатківський, котрий приїхав зо скитальщини тому півтора року, вже промовляв як член У. Н. Союзу і як голова місцевого ЗУАДКомітету. Говорив в першу чергу до новоприбулих. Казав між іншим, таке: Завдяки У. Н. Союзові та його членам, що так тісно співпрацюють з ЗУАДКомітетом, найбільше число українців, а між ними і ті, що присутні на цьому ювілеї, мали змогу приїхати до вільної Америки. І тому ми всі вже з самої вдячности повинні вступати в ряди Союзу і забезпечити себе і свої родини в найбільшій гуманітарно-бизнесовій українській організації в Америці і Канаді. Так само не треба забувати нам про тих, котрі ще далі караються невинно і ожидають від нас рятунку.

Від себе додам, що за стараннями проф. Гнатківського, приїхало більше як сотня українців до нашої місцевости зі скитальщини. Другі вибираються або є вже в дорозі до Америки.

Слідуючий промовець, п. Василь Труфин, довголітний секретар місцевого відділу, здав такий звіт з 25-річної праці і розвитку 266 відділу У. Н. Союзу: Відділ зорганізовано 15 лютого 1923 р. На початку було 6 членів, а з днем 30-го квітня цього року відділ має 143 дорослих членів, а в департаменті малолітних є 49 членів. Перші вкладки до головної каси У. Н. Союзу виносили $24.11. Сьогодні загально місячні членські вкладки виносять $335.50. Малолітні члени обезпечені на суму $15,000. Дорослі члени обезпечені на суму $63,500. Усі члени разом обезпечені на суму $78,500. Коли провіримо цей звіт докладніше та поділимо загальну суму обезпечення на загальне число українців в нашім місті, то побачимо, що пересічно кожний один обезпечений на суму $312. Ця сума є безпечно замала. Теж не забуваймо, що впродовж 25-літнього існування товариство виплатило з місцевої каси сотки долярів своїм членам в часі хвороби, каліцтва і недуги. На рівні народні і релігійно-добродійні цілі товариство по своїй змозі завжди щедро жертвувало.

За ініціятивою Тов. ім Івана Франка і його членів улаштовувано різні імпрези, аматорські вистави, народні свята, концерти, публичні виступи на американських імпрезах і культурно- народних обходах та на протестаційних маніфестаціях в обороні українського народу.

Складано і посилано жертви на Рідну Школу, Тов. Просвіту, інвалідів, політичних вязнів, скитальців і т. д. Про нашу громаду мало пишеться в газетах, але ми робимо своє діло не словами, а ділами, памятаючи, що треба „громадою обух сталить". Тому саме сьогодні святкуємо здобутки цього 25-літнього труду, посвяти і напруження наших сил і змагань. Хай цей день буде призначенням для усіх, а головно для Братства св. О. Николая, Тов. ім. І. Франка, від У Н. Союзу, Сестрицтва Н. З. Діви Марії, Молодечої Ліги і парохії.

Закінчуючи цей свій звіт секревар Труфин, додав ще таке:

Знаю, що ви всі щиро й безінтересовно працювали і взаїмно собі помагали, визначуючи один клич: Один Бог! Одна Віра! Одна Україна! І одна вільна Америка!

Кінцевим і головним промовцем був відпоручник У. Н. Союзу п. Степан Шумейко, котрий передав привіт від головної управи У. Н. Союзу та побажав ще кращих успіхів в майбутньому. Говорив по англійськи до молоді, а опісля по українськи до усіх. В своїй інтересній промові підкреслив, що Український Народний Союз як найбільша організація обезпечення на життя займається не тільки асекураційними справами своїх членів. У. Н. Союз в часі свого 55-літнього існування зробив величезну роботу в справі освідомлення українських імігрантів в Америці і навчив їх, як треба працювати для визволення українського народу. Робив він це через щоденник „Свободу" і тижневик „Юкрейнієн Вікли", що є для нашої в Америці вихованої молоді. Ці органи вчили, яким шляхом треба нам іти та „чиї ми сини і яких батьків". У. Н. Союз таксамо жертвував на різні видання в англійській мові про Україну її історію та літературу, як теж про її національні змагання. У. Н. Союз дає стипендії для осягнення вищої науки студентам-членам У. Н. Союзу, допомагає ЗУАДКомітетові, жертвує на Український Конгресовий Комітет Америки, дає поміч таким установам: як Наукове Товариство ім. Шевченка чи Просвітні Курси в Канаді і т. п. Те все може виконати тільки така організація як У. Н. Союз, що обєднує понад 50 тисяч американських і канадійських українців та має понад десять мільйонів майна.

Після промови п. Шумейка п. П. Бедзіс подякував бесідникам за інтересні доповіді, котрі були приняті всіми вповні заслуженими оплесками.

Першу часть ювілею 266 від. У. Н. Союзу закінчив о. М. Мицишин молитвою. Другу частину становили забави, танці, в яких, як звичайно, найбільшу участь брала молодь. Ювілей випав під кожним оглядом успішно.

Присутний.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за ви- вашої справи.
трату часу на полагодження

* * *

ГРУПА — ЛИСТІ ДО:

18,056 Томашевський Василя, Гірський Василя, Гунців Евдокії з с. Піддністрян, Бібрка, від Сомик Пилипа.

18,057 Ревіч Леона з с. Золочівка, Бережани, від Вирста Миколи.

18,058 Голубець тітки з села Кростенко, Добромиль, від Гомонко Ілька.

18,059 Гавриляк Іваназ с. Кучерів Великий, Буковина, Яськів Ілька з с. Саранчук, Бережани. Кривко Ксені з с. Кропивної, Тернопіль, від Романовська Марії і Марти зам. Мидляк.

18,060 Гаврильчак Марти, Матійцьо Прокопа з с. Головецько, Старий Самбір, від Матійцьо Василя.

18,061 Нагина Якова с. Гаврила, від Нагина Миколи с. Михайла з с. Волошинова, Старий Самбір.

18,062 Грех Олени д. Василя з с. Вацивечі (працював у Львові) від Грех Федора.

18,063 Пристай араса по матері в Перемишлі виїхав до Америки від Мануляк Софії замужна Прасіцька.

18,064 Сеньків та знакомих з с. Конюхи, Бережани, від Голембійовський Василя.

18,065 а) Рідних і знайомих з с. Наконечне, Яворів, від Ходан Михайла.

18,065 б) Рідних і знакомих з с. Борисн, Рава Руська, від ДембіТцький Юліяна.

18,065 в) Лисиганич Федора від Кріль Василя з с. Хревть, Лісько.

18,066 Лособик Марії зам. Ноя з с. Опліпна, Жовква, від внуки Лособик Ольги д. Михайла зам. Андрушко.

18,067 Рідних і знакомих з с. Дітківці, Броди, від Жабінська Марії з тогож села.

18,068 Кабляк Івана з с. Довга, Калуш, від брат. сина Кабляк Михайла.

18,069 а) Градовський Миколи з с. Ляшки Мурованi, Львів, від Градовська Анни д. Івана.

18,069 б) Рідних і знакомих з с. Козлів від Курчаба Марії.

18,070 Шевчук Ілька Вуйка від Шевчук Евгена з с. Монастириськ, Броди.

18,071 Колюшинський з села Полуник, Вовк з с. Желіхова, Львів, Садляк Ольги і Анни з с. Задвиря від Олійник Павла.

18,072 Тарасюк Теодора від Макаренко А. Г.

18,073 Тупіс Марії з дому Білинська з с. Розділовичі, Рудки, від Білинська Евгенії.

18,074 Лазовська Ярини і Параньки з с. Полехів, Перемишляни, від Гімбора імкСа.

18,075 Білоскурська Франтішки, Колодій Анни з с. Бубенка, Львів, Ткачук Розалії з дому Білоскурська від Білоскурський Йосифа.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

(Продовження зі стор. 2-гої).

ше, що в одному випадку діяла сила „ікс", а в другому — сила Божа.

— Я — Тома невірний, і доки сам не побачу, не зможу повірити„ — знову перебив той самий слухач.

— Або ось, наприклад, стався такий факт. Свідком його вже і я був, — не звертаючи уваги на зауваження того, що сумнівався, продовжував оповідати старий. — Якось з одним дуже побожним дідусем довелося мені мандрувати в горах. Ми з'їли увесь хліб і, втомлені та голодні, повинні були пройти ще з десять кілометрів. З великими труднощами пересувалися ми гірськими стежками, несучи на плечах важкі шматки необхідного нам червоного дерева. Ми спускалися з гори і виходили на невелику галявину, вкриту чудесною травою та запашними гірськими квітами. Я заявив своєму старому, що далі йти вже немає сил і що я лишуся на галявині... Він пильно подивився на мене, потім зітхнув і промовив: „Зараз ми відпочинемо і підкріпимося". І, справді, не пройшли ми й 20 кроків, галявиною, коли у високій траві побачили раптом дві невеличкі хлібинки, від яких ще йшов приємний запах землі.

Трава була зовсім не зім'ята. Навколо на сотні кроків не видно було ніяких слідів. Помолившися та підкріпивши наші сили цими хлібинками, ми тільки увечорі дійшли до нашої ночівлі. Ви, звичайно, можете не повірити і в це, але я кажу про те, що було справді...

І оповідач, піднявши погляд до стелі в'язниці, широко і побожно перехрестився. Потім, після невеличкої павзи, продовжував знову:

— Майте на увазі, що я анітрохи не дивуюся вам і вашим сумнівам...

Як світло не буває без тіней, так і віра без сумнівів: така вже природа нашої душі. До смерти моєї покійної жінки я також, як і ви, був повним атеїстом. А коли вона померла, я зробився іншим... Я став віруючим християнином. Після цього я вже не міг лишатися більше в Інституті рослинознавства, яким я керував, як професор ботаніки, і я став... монахом..., а тепер ось і в'язнем Христовим...

Оповідач замовк, знову широко перехрестився, і на закінчення додав:

— Заперечувати Бога перед склепінням зоряного нічного неба, при страті мученика, біля труни дорогих серцеві людей, може тільки або дуже нікчемний, або дуже злочинна людина.

Ми розлучилися з ним в Новосибірській пересильній в'язниці. Він мав п'ятирічний термін і спрямовувався кудись до Сиблагу.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

ПОВІДОМЛЕННЯ ЧЛЕНІВ ВІД. 204. У.Н.СОЮЗУ.

Повідомляю всіх членів відділу 204 У.Н.Союзу, що членські вкладки колектую КОЖНОЇ суботи, починаючи від год. 7:30 ввечір, під ч. 334 Іст 14. вулиця, Ню Йорк, Н. Й. Прошу всіх членів платити свої вкладки на час, а ці члени, що вже довгують вкладки, повинні вирівняти їх негайно, бо інакше будуть суспендовані.

М. Близнак, секр. від. 204 У.Н.С.

ГОЛУБ-ЧЕМПІОН.—Це „Грендмов", поштовий голуб, що має 5 років і за той час виграв чемпіонат в 17 змаганнях. Сем Райс з Аштон, Мериленд, що займається плеканням таких голубів, має їх тепер 250 і то самих расових.

ТАРЗАН, ч. 2112. Новий ворог.

Коли так Тарзанові ноги молотили надармо повітря...

...Гостре вістря ножа знову заясніло і знову вбилося в дике тіло.

Вкінці звір лежав без життя і нетрами загомонів крик перемоги.

Саме тоді втішена мати, перемінивши свою лють у вдячність, йшла напереді до малпячого села.

Та коли Тарзан привітав своїх давніх приятелів, заздрісний самець Калі кинувся на Тарзана без попередньої осторогі.